

Проблеми відбору спортсменок для формування команд формейшн у акробатичному рок-н-ролі

Галина Артем'єва
Анастасія Паньшина

Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна

Мета: обґрунтування найбільш вагомих компонентів комплексної оцінки результатів виконання змагальної програми, які дозволяють визначити ефективність складу спортсменок для командних виступів формейшн у акробатичному рок-н-ролі.

Матеріал і методи: дослідження проводилось на базі клубів з акробатичного рок-н-ролу Всеукраїнської громадської організації «Федерація акробатичного рок-н-ролу України» (ФАРРУ). У дослідженні приймали участь спортсменки жіночих команд формейшн віком від 13 до 28 років у кількості 84 особи. Кваліфікація: 19 спортсменок (22,6%) мають перший розряд, 46 спортсменок (54,8%) мають розряд КМСУ, 19 спортсменок (22,6%) МС України. Для досягнення мети нами використовувався комплекс сучасних методів дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення літературних та Інтернет-джерел, аналіз документальних матеріалів, педагогічні спостереження, антропометрія, методи математичної статистики.

Результати: проведене дослідження дало змогу визначити гармонічність структури команд за їх складовими компонентами та вплив компонентів на комплексну оцінку за виконання змагальної вправи.

Висновки: у результаті використання сучасних методів дослідження вдалось встановити компоненти структури контингенту та визначити елементи системи оцінки для формування команд у категорії жіночі формейшн в акробатичному рок-н-ролі.

Ключові слова: акробатичний рок-н-рол, команди формейшн, відбір спортсменок.

Вступ

Акробатичний рок-н-рол на сьогоднішній день є неолімпійським видом спорту, який з'явився на території України з 1990-х років. Звичайно, що за такий короткий період свого існування він ще не має науково обґрунтованої системи багаторічної підготовки спортсменів, частиною якої є відбір спортсменів та їх орієнтація до занять певною спеціалізацією.

Цей вид спорту належить до групи складно-координаційних видів спорту, оскільки його основним змістом є взаємодії партнерів, оформлені в рухові композиції з музичним супроводом у відповідності з правилами змагань [2, 12, 21].

Власне, танцювальні рухи в поєднанні з технічно складними акробатичними елементами виконуються у високому темпі, без пауз і статичних поз (окрім фінальної пози), з особливо характерним забарвленням, яке визначається особливостями музики. При цьому наявність однотипного музичного супроводу у стилі «рок-н-рол» зовсім не збіднює цей вид змагань тому, що композиції виконуються спортсменами різноманітно [3, 11, 16].

Категорія формейшн жінки в акробатичному рок-н-ролі пред'являє певні вимоги до віку і кількості учасниць команди і повинна бути представлена дівчатами від 12

років у кількості 8 - 16 осіб (остаточний склад команди на всеукраїнських змаганнях за віком та кількістю членів команди зумовлюється Правилами змагань з виду спорту Акробатичний рок-н-рол, а на міжнародних змаганнях – міжнародними правилами WRRС) [12, 23].

На сьогоднішній день змагання в акробатичному рок-н-ролі проходять за наступними видами: соло (чоловіки, жінки), дуети (жінки), пари (партнер+партнерка), групові виступи формейшн (жіночі, парні (партнер+партнерка)).

Також існують категорії: діти, юнаки, юніори, дорослі. Згідно з правилами змагань допускається участь одного спортсмена у декількох видах змагань. Отже, спортсмени, що займаються цим видом спорту, можуть реалізувати себе у будь-якому виді змагальних виступів.

При широкому виборі спеціалізацій для занять акробатичним рок-н-ролом перед тренером стоїть завдання обрати для спортсмена саме ту, яка відповідає індивідуальному фізичному розвитку та набору здібностей для успішності занять.

Змагальний виступ у жіночому формейшені являє собою постійні перешикування, які повинні виконуватися з винятковою точністю і стилістичною забарвленістю. Протягом виконання змагальної програми спортсменкам необхідно синхронізувати свої рухи з іншими чле-

нами команди, починаючи від роботи стопи, закінчуючи поглядом [19, 20].

Не менш важливим моментом у виступах команд формейшн є дотримання чіткого геометричного рисунку після перешикування. Наприклад, після розміщення на майданчику в лінію, спортсменки перешиковуються в коло, потім в діагональ, після того в клин, далі в паралельні лінії і інші фігури [2]. Послідовність змін може бути найрізноманітніша.

Також обов'язковою умовою є те, що за відведений для виступу час динамічної рухової діяльності (у відбіркових турах 1,30-1,45 хв, у фінальному раунді 2,15-2,30 хв) спортсменки повинні зробити не менше десяти основних ходів (обов'язковий базовий елемент) та представити танцювальні фігури чотирьох різновидів груп. Акробатичні елементи доповнюють танцювальні фігури та розширюють арсенал рухової діяльності спортсменок, що вимагає від них певного рівня спортивної підготовленості [12, 23].

Підрахування балів у виступах жіночих команд формейшн проводиться за наступними критеріями:

- основний хід (партнер + партнерка). Критерій оцінює: якість техніки виконання базового елемента основного ходу, положення тулуба, положення рук, ритм, синхронність і гармонія;

- танцювальні фігури. Критерій оцінює: оригінальність, складність, варіативність, естетику виконання танцювальних фігур;

- хореографія. Критерій оцінює: ідеї, образи, відповідність костюмів, інтерпретацію музики, танцювальні лінії, синхронність, гармонію, вхід на майданчик, вихід з майданчику;

- помітки формейшн. Критерій оцінює: чіткість виконання хореографічного рисунку, перешикування, використання простору майданчику, зрозуміле та рівномірне розташування спортсменів на майданчику, чіткість ліній.

На змагальну оцінку виступу команди серед різних критеріїв також впливає загальне враження від представниць команди, до якого можна віднести відповідність зросто-вагових характеристик, особливостей фізичного розвитку та майстерності представлення техніки елементів та танцювальних фігур.

Також суддею можуть додаватися додаткові бали. Наприклад, у критерії хореографія за неординарне художнє уявлення [12, 23].

Отже, для результативного існування команди формейшн усі її члени повинні відповідати певним естетичним вимогам та мати подібні генетичні схильності для відображення сумісної, синхронної спортивної діяльності акробатичного рок-н-ролу [1, 4, 14, 15, 22].

Враховуючи той факт, що спільним у всіх видах змагальних програм акробатичного рок-н-ролу є групова або парна взаємодія при виконанні базових змін, танцювальних фігур та акробатичних елементів фахівці при відборі контингенту для командних виступів залучають спортсменок інших спеціалізацій акробатичного рок-н-ролу.

Дати об'єктивну характеристику потенціалу спортсмена можна тільки, базуючись на певних критеріях, які дають змогу визначити індивідуальні задатки та їх відповідність руховій діяльності спортивної спеціалізації.

При визначенні критеріїв відбору необхідно враховувати: задатки, які зумовлюють анатомо-фізіологічні

особливості розвитку організму; здібності, що забезпечують швидкість опанування рухами та їх збереження у часі; обдарованість, як поєднання здібностей, які дають можливість досягти успіху у певному виді спорту.

З огляду на те, що уся рухова діяльність спортсменок у команді повинна синхронізуватися, важливим є відповідність можливостей організму кожної спортсменки виконувати заданий набір технічних елементів акробатичного рок-н-ролу та динаміку їх виконання.

Сучасні дослідження в акробатичному рок-н-ролі та в інших складно-координаційних видах спорту, в яких присутній естетичний компонент, вказують на те, що досягти високих результатів можливо тільки обдарованим спортсменам, які мають рідкісне поєднання морфологічних характеристик з високим рівнем розвитку провідних рухових якостей та психічних здібностей, що забезпечують складність та стабільність виконання техніки.

На сучасному етапі розвитку акробатичного рок-н-ролу, не зважаючи на висвітлення питань відбору та побудови тренувального процесу спортсменів у парних виступах для юнацьких та дорослих категорій, майже не привертається увага питанням організації тренувального процесу для команд формейшн, не визначені критерії відбору спортсменок у команди, не побудовано моделі успішної команди. Внаслідок чого на міжнародній арені збірна команда України на сьогоднішній день не представлена учасницями цього виду змагань.

Якщо торкатися питань участі жіночих команд формейшн на всеукраїнських змаганнях, то можна сказати, що їх кількість обмежена, спортсменки однієї команди мають велику варіацію зросто-вагових показників, різний рівень спортивної підготовленості, а склад постійно змінюється. Тобто тренери, не маючи ніяких методичних матеріалів, намагаються вирішити це питання самостійно, обираючи склад команди з наявного контингенту, що займає великий проміжок часу та не дає бажаних результатів.

Отже, визначення показників структури контингенту спортсменок та їх фізичного розвитку, урахування морфологічних характеристик, як прогностичного критерію успішності при відборі спортсменок, для формування жіночих команд формейшн є актуальним, що вимагає проведення досліджень.

Мета дослідження: обґрунтування найбільш важливих компонентів комплексної оцінки результатів виконання змагальної програми, які дозволять визначити ефективність складу спортсменок для командних виступів формейшн у акробатичному рок-н-ролі.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз науково-методичної літератури з питань організації тренувальної, змагальної діяльності та відбору спортсменок для групових виступів у категорії жіночі формейшн в акробатичному рок-н-ролі.

2. Визначити методи дослідження, які у достатній мірі дозволяють досягти поставленої мети.

3. Визначити особливості структури контингенту жіночих команд формейшн, що приймають участь у всеукраїнських змаганнях з акробатичного рок-н-ролу.

Матеріал і методи дослідження

Дослідження проводилось на базі клубів з акробатичного рок-н-ролу Всеукраїнської громадської організації «Федерація акробатичного рок-н-ролу України»

(ФАРПУ). У дослідженні приймали участь спортсменки жіночих команд формейшн віком від 13 до 28 років. Кількість досліджуваних складає 84 особи. Спортсменки мають спортивну кваліфікацію: 19 спортсменок (22,6%) – перший розряд, 46 спортсменок (54,8%) – розряд КМСУ, 19 спортсменок (22,6%) – МС України.

Для досягнення поставленої мети нами використувався комплекс сучасних методів дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення літературних та Інтернет-джерел, аналіз документальних матеріалів, педагогічні спостереження, антропометрія, методи математичної статистики.

Зв'язок дослідження з науковими чи практичними завданнями, планами, програмами. Наукова робота виконана відповідно до ініціативної теми НДР кафедри гімнастики, танцювальних видів спорту та хореографії: «Теоретико-методологічні засади розвитку системоутворюючих компонентів фізичної культури (спорт, фітнес і рекреація)» на 2020-2025 рр. (номер державної реєстрації 0120U101215).

Результати дослідження

Викладений матеріал зібраний в період проведення досліджень щодо підготовки жіночих команд формейшн в акробатичному рок-н-ролі.

При проведенні аналізу науково-методичної літератури ми особливо звернули увагу на методики відбору спортсменів в інших складно-координаційних видах спорту, у яких присутній компонент сумісної групової діяльності та поєднання біокінематичних характеристик техніки виду спорту з ритмічною структурою музичного супроводу.

Автори [5, 6, 9, 10] пропонують підбирати членів команди для сумісної діяльності, враховуючи певні особливості фізичного розвитку, фізичної та функціональної підготовленості спортсменів, серед яких обов'язково

присутні: антропометричні параметри, схильність до розвитку провідних фізичних якостей та здібність спортсменів для виконання рухової діяльності в обраному середовищі.

Як вказують роботи авторів [7, 8, 13, 17, 18], пристосованість до виконання певної рухової діяльності закладена у людини від народження і відображається у її фізичному розвитку. До показників фізичного розвитку відноситься комплексний показник морфо-функціональних параметрів організму, який є індикатором його пропорційності розвитку та запасу фізичних можливостей.

Для вирішення завдань нами були зроблено виміри зросто-вагових характеристик, визначено ІК, який дає розуміння співвідношення жирової тканини до інших компонентів складу тіла. Також показовою характеристикою для відбору спортсменок для командних виступів є вік, досвід занять обраним видом спорту, та вік, у якому спортсмен досяг високої кваліфікації. Ці характеристики у подальшому можна використовувати при створенні паспорту відповідної спеціалізації спортсменів у акробатичному рок-н-ролі.

Оскільки у командних виступах можуть приймати участь спортсменки шкільного та дорослого віку, нами були проаналізовані і зіставлені показники цих вікових діапазонів.

У таблиці 1 представлено результати статистичної обробки даних, зібраних у ході контролю паспортних даних спортсменок команд формейшн у акробатичному рок-н-ролі.

Отримані результати дають уяву про досліджуваний контингент спортсменок, що займаються акробатичним рок-н-ролом за спеціалізацією жіночі формейшени, представляють клуби, які входять до різних осередків ФАРПУ та можуть слугувати у якості критерію до відбору спортсменок у команди.

Таблиця 1
Показники фізичного розвитку та рівня кваліфікації контингенту спортсменок команд формейшн ФАРПУ (n=84)

Статистичні показники	Зріст, см	Маса тіла, кг	ІК, кг/м ²	Досвід занять, роки	Паспортний вік, років
1 група обстежуваний контингент віком 13-16 років (n=46)					
\bar{X}	162*	50,6*	19,1*	7,5*	14,5*
S	0,07	7,14	1,81	2,08	1,14
m	0,01	1,05	0,27	0,31	0,17
max	175	63,2	23,4	11	16
min	145	33	15,2	3	13
2 група обстежуваний контингент віком 17-28 років (n=38)					
\bar{X}	166	56,2	20,4	9,5	20,5
S	0,05	5,33	1,9	3,13	3,08
m	0,01	0,86	0,31	0,51	0,50
max	178	70	25,7	15	28
min	156	43	16,8	3,5	17

Примітка: *достовірна відмінність при $<0,05$ між показниками контингенту 13-16 років та 17-28 років

Аналізуючи контингент команд жіночих формейшенів, можна сказати, що представниць шкільного віку налічується 46 спортсменок, а спортсменок дорослого віку на 8 менше. Такий склад можна представити у співвідношенні 55:45.

Середній вік спортсменок шкільного віку складає: $14,5 \pm 1,14$ років. Максимальною межею є вік 13 років, а мінімальною 16 років. У спортсменок дорослого віку цей показник дорівнює $20,5 \pm 3,08$ років. Максимальною межею є вік 28 років, а мінімальною - 17 років.

Середній зріст спортсменок шкільного віку дорівнює $162 \pm 0,07$ см. Максимальною межею є зріст 175 см, а мінімальною 145 см. У спортсменок дорослого віку цей показник дорівнює $166 \pm 0,05$ см. Максимальною межею є зріст 178 см, а мінімальною 156 см.

Середній показник маси тіла спортсменок шкільного віку становить $50,6 \pm 7,14$ кг. Максимальною межею є маса тіла 63,2 кг, а мінімальною 33 кг. У спортсменок дорослого віку цей показник складає $56,2 \pm 5,33$ кг. Максимальною межею є маса тіла 70 кг, а мінімальною 43 кг.

Аналізуючи дані досвіду занять, можна сказати, що і у дорослих, і у спортсменок шкільного віку найменший досвід складає 3 роки. Максимальна кількість років занять акробатичними рок-н-ролом у спортсменок шкільного віку складає 11 років, а у дорослих спортсменок на 4 роки більше. Середній досвід занять у спортсменок шкільного віку становить $7,5 \pm 2,08$ роки, а у спортсменок дорослого віку цей показник дорівнює $9,5 \pm 3,13$ роки.

Отримані дані підкреслюють дані інших авторів у сфері підготовки спортсменів [6, 7, 10, 13, 15, 16, 17, 21] і вказують на те, що заняття спортом можна починати у будь-якому дитячому або юнацькому віці. Однак, усі автори солідарні у тому, що для рішення певних педагогічних завдань початок занять повинен співпадати з молодшим шкільним віком, коли відбувається у майбутнього спортсмена закладення фундаменту фізичної

і функціональної підготовленості. А якісно проведений відбір та орієнтація спортсмена до занять певною спеціалізацією на кожному етапі багаторічної підготовки значно скоротить шлях до успіху.

Середній результат зросто-вагового індексу Кетле у спортсменок шкільного віку дорівнює $19,1 \pm 1,81$ кг/м². Максимальною межею є результат 23,3 кг/м², а мінімальною 15,2 кг/м². У спортсменок дорослого віку індекс Кетле становить $20,4 \pm 1,9$ кг/м². Максимальною межею є результат 25,7 кг/м², а мінімальною 16,8 кг/м².

При порівнянні середніх значень на достовірність відмінностей (табл. 1), нами встановлено, що усі досліджувані показники мають достовірні відмінності при $p < 0,05$. Отже, за віком, досвідом занять та зросто-ваговими характеристиками обидві групи спортсменок мають велику варіацію.

Для кожного тренера при плануванні навантажень показовим є отримання індивідуальних показників спортсменів.

Розподіл індивідуальних показників спортсменок за ІК відповідно до норм наведених у ВООЗ представлено на рис. 1.

Із загальної кількості досліджуваних спортсменок 13-16 років за ІК 100% результатів знаходяться у межах норми. Дещо інший розподіл за ІК відносно норм спостерігається серед спортсменок 17-28 років. У цього контингенту нормі відповідають результати 32 спортсменок (84,2%), також спостерігаються у 2 спортсменок (5,3%) результати вище норми та у 4 спортсменок (10,5%) нижче норми, але ці результати знаходяться біля межі з нормою.

Отже, у переважній більшості результати спортсменок за ІК відповідають нормі, що вказує на позитивний вплив занять акробатичним рок-н-ролом на метаболічні процеси обстежуваного контингенту.

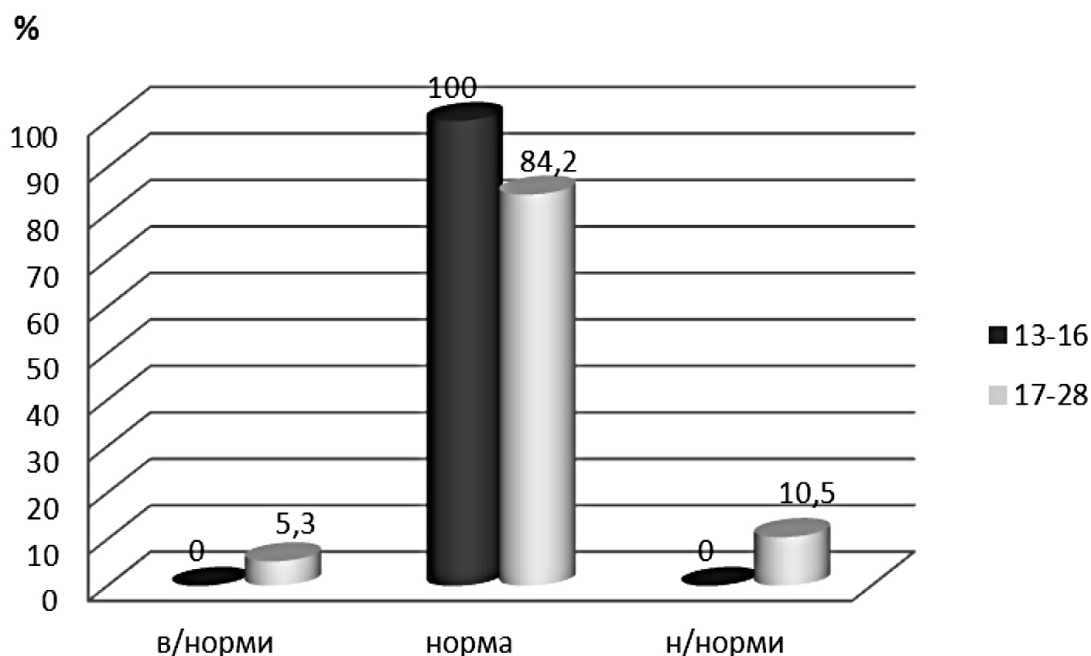

Рис. 1. Розподіл індивідуальних показників спортсменок за ІК 13-16 n=46, 17-28 n=38

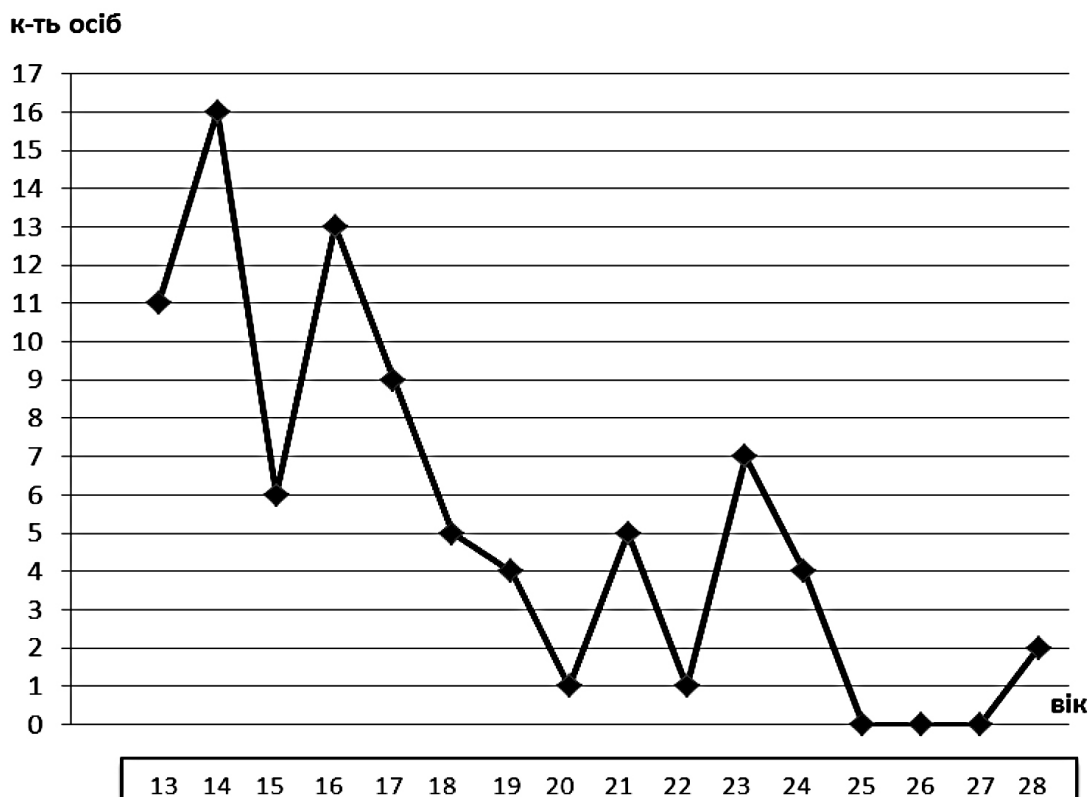

Рис. 2. Розподіл вікового діапазону спортсменок жіночих команд формейшн у акробатичному рок-н-ролі (n=84)

Звертає на себе увагу факт, що характерною особливістю структури команд є широкий паспортний віковий діапазон їх учасниць.

Графічне зображення розподілу вікового діапазону досліджуваних спортсменок представлені на графіку (рис. 2).

Як вказують дані, представлені на рис 2, серед обстежуваного контингенту налічується 11 спортсменок 13 років (13,1%). Також у вибірці досліджуваних спортсменок простежується по одній особі 20 та 22 років, що складає по 1,2%. Дві спортсменки мають вік 28 років (2,4%), їх можна умовно назвати ветеранами акробатичного рок-н-ролу, але жіночі формейшени - це категорія, у якій можуть себе реалізувати більша кількість дівчат дорослого віку, ніж у парних виступах, і на сьогоднішній день спортсменки такого віку були обрані тренерами для командних виступів.

Розкриваючи більш широко це питання, можна додати, що у парних виступах спортсменки дорослого віку, приймаючи участь у змаганнях, обов'язково повинні виконувати польотні акробатичні елементи. У категорії жіночі формейшени не всі учасниці команди одночасно повинні виконувати такі акробатичні елементи. З огляду на те, що команда дорослих спортсменок налічує до 16 осіб, деякі з них виконують функцію підтримуючих, деякі - функцію тих, хто штовхає та тих, хто забезпечує безпеку спортсменки або спортсменок при приземленні, після виконання польотних елементів, а деякі виконують польотні акробатичні елементи. Отже, цей вид змагань дає змогу продовжити свою спортивну кар'єру спортсменкам дорослого віку, які з різних причин не мають

змоги змагатися у парних виступах, але таке рішення, скоріше, можна назвати тимчасовим, тому що воно глобально не вирішує проблеми відбору найбільш перспективних спортсменок у команди.

Спортсменок 19 та 24 років налічується по 4 особи, що складає по 4,8% від загальної кількості вікового діапазону спортсменок. По п'ять спортсменок відмічається присутність серед обстежуваного контингенту дівчат 18 та 21 року (5,9%). Шість спортсменок (7,1%) мають вік 15 років, сім (8,3%) досягли 23 років. Сімнадцятирічних спортсменок налічується 9 осіб (10,7%). Присутність спортсменок, що досягли 16 років складає 13 осіб (15,5%). Найбільша кількість - 16 осіб налічується серед дівчат 14 років (19%). Серед обстежуваного контингенту на сьогоднішній день відсутні спортсменки 25, 26, та 27 років.

Проведений аналіз дав змогу з'ясувати, що за віком усі спортсменки відповідають вимогам правил змагань, але великий діапазон не дозволяє визначити найбільш оптимальний вік для відбору і вимагає дослідження додаткових показників.

У командних виступах не може бути щось більш або менш важливе для одного із членів команди, адже оцінка за виступ виставляється всій команді, однак, залежить від майстерності кожної спортсменки [5, 6, 9, 11].

Звичайно, що успішність виступів на змаганнях зумовлена присутністю у команді спортсменок більш високої кваліфікації, які мають великий змагальний досвід та можуть стабільно виконувати складні елементи акробатичного рок-н-ролу. Для виявлення можливості погоджень рухової діяльності такого вікового діапазону спортсменок команд нами було звернено увагу на таку

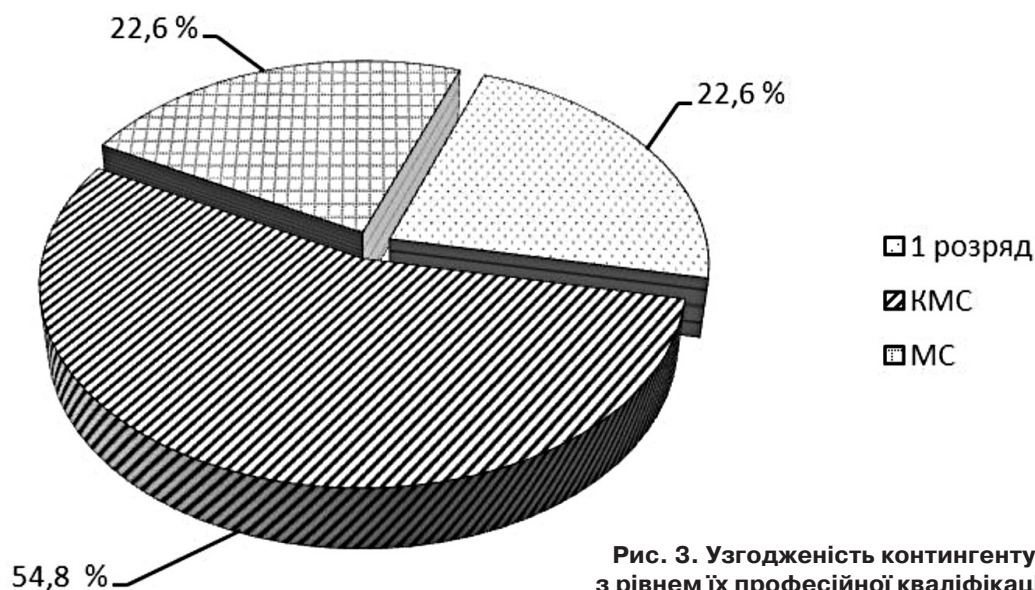

Рис. 3. Узгодженість контингенту команд з рівнем їх професійної кваліфікації (n=84)

характеристику, як рівень кваліфікації досліджуваних спортсменок, що можна розглядати одним з критеріїв відбору контингенту у команду.

Узгодженість контингенту команд формейшн з рівнем їх професійної кваліфікації представлено на рис. 3.

Дані аналізу вказують, що 19 спортсменок (22,6%) мають перший розряд, 46 спортсменок (54,8%) виконали розряд КМСУ, а звання Майстра спорту України зустрічається серед обстежуваного контингенту у 19 спортсменок (22,6%).

На сьогоднішній день рівень спортивної кваліфікації спортсменки отримали, приймаючи участь на змаганнях у парних виступах, соло та приймаючи участь у змаганнях юніорських парних та дівочих формейшенів.

Факт присутності у максимальній кількості спортсменок масових розрядів підтверджує і інші дослідження у спорті [4, 6, 7, 9, 12], які переконливо свідчать, що

отримати високу кваліфікацію в обраному виді спорту здатен не кожний спортсмен, а тільки той, хто має необхідний набір генетично зумовлених компонентів, які дають змогу при цілеспрямованому педагогічному впливі проявити себе у тому чи іншому виді професійної або спортивної діяльності.

Така інформація дає розуміння того, що для відбору у жіночі команди формейшн можуть розглядатися спортсменки, які раніше займалися акробатичним рок-н-ролом та мають досвід виконання рухової діяльності цього виду спорту. А у поєднанні з іншими показниками ці дані можуть використовуватись у якості модельної характеристики.

Також нами був проведений аналіз віку, у якому спортсменки досягли високої кваліфікації. Результати представлені на рис. 4.

Проведений аналіз довів, що максимальна кількість спортсменок високої кваліфікації налічується серед ді-

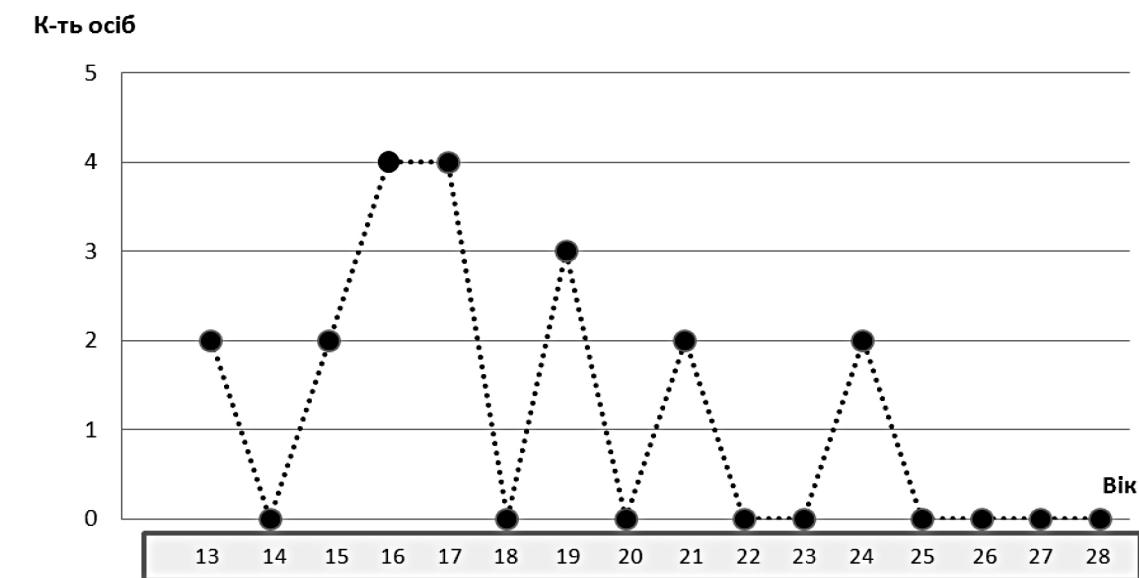

Рис. 4. Вік, у якому спортсменки досягли високої кваліфікації (n=19)

Таблиця 2
Кореляційний аналіз досліджуваних показників спортсменок

Показники	1	2	3	4	5	6
1	1					
2	0,26	1				
3	-0,33	-0,06	1			
4	0,15	0,38	0,09	1		
5	0,07	0,50	0,14	0,70	1	
6	-0,01	0,37	0,13	0,16	0,82	1

Примітка: 1 – стаж занять; 2 – вік; 3 – кваліфікація; 4 – зріст; 5 – маса тіла; 6 – ІК.

вчат 16 та 17 років по 4 особи, що складає по 21,1% від загальної кількості варіантів. Три спортсменки 19 років (15,8%) мають звання Майстра спорту України. По два Майстри спорту України налічується серед спортсменок вікового діапазону 13, 15, 21 та 24 роки (по 10,5%).

Серед обстеженого контингенту не було виявлено спортсменок, що мають звання МСМК.

Аналіз та зіставлення результатів, що відображені на рис 2 та рис. 3 дає змогу дійти до висновку, що спортсменки 20, 22, 23, 25-28 років ні за кількістю, ні за рівнем кваліфікації не можуть використовуватись у якості моделей успішності та приймати участь у відборі спортсменок до команд формейшн.

Надалі нами був зроблений кореляційний аналіз досліджуваних показників, який дає розуміння взаємозалежності досліджуваних показників у контингенту спортсменок, а дані представлені у таблиці 2.

Проведений кореляційний аналіз виявив слабку залежність між віком, досвідом занять і кваліфікацією спортсменок, що підтверджує факт відсутності обґрунтованої системи відбору протягом багаторічної підготовки та орієнтації спортсменок до занять певною спеціалізацією у акробатичному рок-н-ролі. Слабка залежність простежується у наступних показниках: між досвідом та віком ($r = 0,26$) слабка позитивна залежність; між кваліфікацією та досвідом занять ($r = -0,33$) слабка негативна залежність.

Показники фізичного розвитку корелюють між собою у наступній залежності: між зростом та віком ($r = 0,38$) слабка позитивна залежність; між віком та ІК ($r = 0,37$) слабка позитивна залежність; між масою тіла та віком ($r = 0,50$) середня позитивна залежність; між масою тіла та зростом ($r = 0,70$) середня позитивна залежність; між масою тіла та ІК ($r = 0,82$) висока позитивна залежність. Отже, показники фізичного розвитку обов'язково треба враховувати при відборі спортсменок.

Інші показники між собою мають дуже низьку залежність ($r < 0,20$).

Проведений аналіз дав змогу з'ясувати, що контингент команд має дуже велику варіацію структурних характеристик, а фахівцями у акробатичному рок-н-ролі не використовуються методики відбору. Цей факт підтверджує низьку розробленість досліджуваної проблеми.

На сьогоднішній день клуби ФАРРУ мають достатню

кількість контингенту для формування команд формейшн. Федерацією постійно проводяться змагання для популяризації і розвитку цього виду спорту та здійснюється пошук шляхів для вирішення питань створення жіночих команд формейшн та їх представлення на світовій арені. Тренери також намагаються вирішити це питання шляхом формування команд з того контингенту, що є у наявності. Однак, деякі спортсменки, що досягли успіху у парних виступах вже вичерпали свої резерви і їх включення до жіночих команд не дає бажаного результату.

Для побудови ефективної підготовки команд необхідно переглянути увесь процес підготовки та визначити критерії для відбору відповідного контингенту до спільної колективної діяльності.

Для успішної підготовки команд необхідно мати у наявності паспорт середовища діяльності, до якого входять: наявність вправ та їх складність, ранг досягнень спортсменів, перелік арсеналу вправ, доступних для перебування у відповідному ранзі, необхідний рівень розвитку фізичних, психічних та трофічних якостей для успішного виконання техніки акробатичного рок-н-ролу та методи контролю. Теоретичне обґрунтування побудови паспорту професійної діяльності виконується в признакових семантичних просторах з введенням у них єдиного виміру сигмальної відстані Гаусовського розподілу щільності елементів порівняння. Ця побудова виконується в декартовій системі координат, де координатні вісі виступають як «вимоги професійної діяльності» та «індивідуальні можливості спортсмена». Подальший геометричний аналіз побудови признакових семантичних просторів дозволяє встановити рангову кваліфікацію можливостей обстежуваного контингенту. Структура цього процесу надана на рис. 5.

Проведення подальших досліджень та створення паспорту спортсменки для сумісної групової діяльності надасть можливість створити якісний конкурентоспроможний склад команд формейшн.

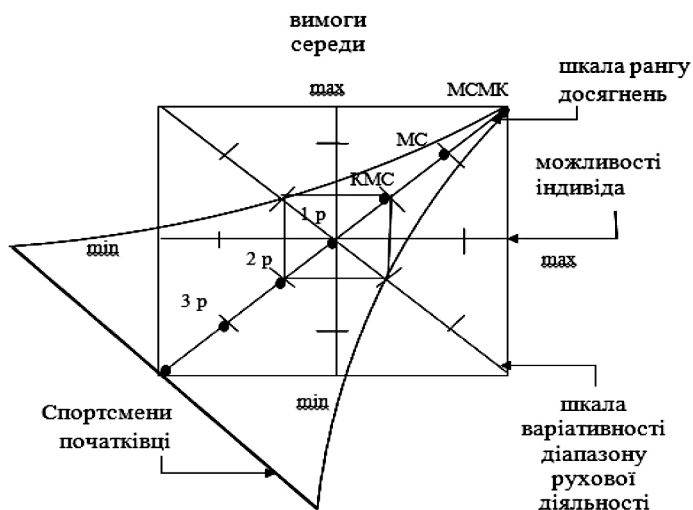

Рис. 5. Признаковий семантичний простір побудови відповідного паспорту спеціалізації формейшн в акробатичному рок-н-ролі

Висновки/ Дискусія

Аналіз літературних та Інтернет-джерел дав змогу з'ясувати невирішеність питань організації навчально-тренувального процесу спортсменок для групових виступів у категорії жіночі формейшени в акробатичному рок-н-ролі та відсутності методики відбору для формування спортсменок у команду.

Аналіз джерел інформації дозволив сформулювати методи дослідження, які у достатній мірі дозволяють досягти поставленої мети.

Отримані результати дали змогу визначити велику варіацію показників структури контингенту спортсменок команд формейшен федерації акробатичного рок-н-ролу та визначити необхідність створення паспорту спе-

ціалізації. Створення паспорту спеціалізації дозволить принципово змінити систему навчально-тренувального процесу спортсменок, що спеціалізуються у групових виступах та визначити критерії відбору для формування команд у категорії жіночі формейшени в акробатичному рок-н-ролі.

Перспективи подальших досліджень. Подальший розвиток даної проблеми буде пов'язаний з паспортизацією спортсменок, що спеціалізуються у групових виступах команд формейшн жінки у акробатичному рок-н-ролі для вибору оптимального режиму навчання і оцінки їх протікаючого стану для відображення міри готовності до виконання завдання обумовленої складності.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній конфлікт інтересів, який може сприйматись таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список посилань

1. Ажиппо А. Ю Дорощева Т. И., Друзь В. А., Пугач Я. И., Нечитайло М. В. (2015), «Норма, стандарты и тесты в структуре построения мониторинга физического развития, физической подготовленности и физического состояния», Слобожанський науково-спортивний вісник. № 5 (49). С. 13-23.
2. Артемьева Г. П., Мулик В. В. (2007), «Влияние чувства партнера на эффективность спортивных выступлений в акробатическом рок-н-ролле», Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. №7. С. 11-13.
3. Артемьева Г. П. (2008), Критерії відбору та прогнозування спортивного удосконалювання в акробатичному рок-н-ролі: автореф. дис... канд. наук фіз. виховання і спорту за спеціальністю: 24.00.01. «Олімпійський і професійний спорт». Харків, 23 с.
4. Артемьева Г. П., Волкова Я. В., Гуляев А. А. (2019), «Современный подход к паспортизации контингента занимающегося спортивными танцами на этапе начальной подготовки на основе филогенетической обусловленности развития соматотипа», Науковий часопис Національного університету ім. Драгоманова: серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Випуск 9 (117) 19, С. 21-26.
5. Артемьева Г. П., Пугач Я. И., Друзь В. А. (2014), Проблема адаптации в структуре научных исследований системы олимпийского образования: монография. Харьков: ХГАФК, 114 с.
6. Бальсевич В. К. (1997), Спортивный талант; генезис, выявление, развитие, реализация. Киев. С. 238-239.
7. Болобан В. Н. (2009), «Элементы теории и практики спортивной ориентации, отбора и комплектования групп в спортивной акробатике», Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. №2. С. 170-178.
8. Друзь В. А., Артемьева Г. П., Бурень Н. В., Боканова А. Ф. (та ін) (2013), Теоретические и прикладные основы построения мониторинга физического развития, физической подготовленности и физического состояния различных групп населения: методическое пособие. Харьков: ХГАФК, 124 с.
9. Козина Ж. Л. (2015), Индивидуализация подготовки спортсменов в игровых видах спорта: монография. Х.: Точка. 396 с.
10. Матвеев Л. П. (2005), Общая теория спорта и ее прикладные аспекты: 4-е изд. СПб: Издательство «Лань», 384 с.
11. Медведева Е. Н., Терехина Р. Н., Борисенко С. И., Федорова О. С., Крючек Е. С., Супрун А. А. (2015), Теория и методика акробатического рок-н-ролла: хореографическая подготовка: учебное пособие. М.: Спорт, 96 с.
12. Офіційний сайт ФАРУ: URL: <http://ufarr.com.ua/> (режим доступу 19.04.2021)
13. Платонов В. Н. (2005), Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник тренера высшей квалификации. М.: Советский спорт, 820 с.
14. Сак Н. Н., Артемьева Г. П. (2005), «К морфологическим возможностям прогностической оценки перспективности спортсмена», Слобожанський науково-спортивний вісник. № 8. С. 141-147.
15. Теория и методика обучения базовым видам спорта. Гимнастика (2013): учебник для студентов учреждений. высш. проф. образования / под редакцией Е.С. Крючек, Р.Н. Терехиной. М: Академия, 288 с.
16. Терехин В. С., Медведева Е. Н., Крючек Е. С., Воробьев А. О., Баранов М. Ю. (2015), Теория и методика акробатического рок-н-ролла. Актуальные вопросы подготовки спортсменов: учебное пособие. М.: Человек, 80 с.
17. Шинкарук О. А. (2011), Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов спорта): монография. К.: Олимпийская литература, 360 с.
18. Шинкарук О. А., Сиваш И. С. (2016), Художественная гимнастика: отбор и ориентация подготовки спортсменок в групповых упражнениях: монография. К.: Олимпийская литература, 120 с.
19. Halyna Artemieva, Tetiana Moshenska, Anastasya Panshyna, Yevhen Medvediev (2020), «The technique of improving the balance of the body of acrobatic rock and roll athletes on stage preliminary basic training», Slobozhanskyi Herald of Science and Sport, (English ed.online). № 1(8), p. 11-16.
20. Halyna Artemieva, Tetiana Moshenska (2018), «The role and importance of choreography in gymnastic and dance sports», Slobozhanskyi herald of science and sport (English ed.online). №4 (66). p. 27-30.
21. Lutsenko L., Artemieva H., Chichkunova M (2017), «Fundamental factors of long-term criteria and selection of children at the first stage of multi-year sports training in gymnastics and dance sports», Slobozhanskyi herald of science and sport (English ed.online). №5 (61). p. 56-59.

22. Podrigalo L. V., Artemieva H. P., Rovnaya O. A., Panshyna A. D., Ruban L. A., Merkulova T. V., Galashko M. M., Chernukha O. V. (2019), «Analysis of the physical development and somatotype of girls and females involved into dancing and gymnastic sports», Physical education of students online versions, № 23(2), pp.75-81. <http://doi.org/10.15561/20755279.2019.0204>
23. World Rock'n'Roll Confederation (WRRRC). URL: <http://www.wrrc.org> (accessed: 10.04.2021)

Стаття надійшла до редакції: 21.05.2021 р.

Опубліковано: 23.06.2021 р.

Аннотация. Галина Артемьева, Анастасия Паньшина. Проблемы отбора спортсменок для формирования команд формейшн в акробатическом рок-н-ролле. Цель: обоснование наиболее весомых компонентов комплексной оценки результатов выполнения соревновательной программы, которые позволят определить эффективность состава спортсменок для командных выступлений формейшн в акробатическом рок-н-ролле. **Материал и методы:** исследование проводилось на базе клубов по акробатическому рок-н-роллу Всеукраинской общественной организации «Федерация акробатического рок-н-ролла Украины» (FARRU). В исследовании принимали участие спортсменки женских команд формейшн в возрасте от 13 до 28 лет в количестве 84 человека. Квалификация: 19 спортсменок (22,6%) имеют первый разряд, 46 спортсменок (54,8%) имеют разряд КМС, 19 спортсменок (22,6%) МС Украины. Для достижения цели нами использовался комплекс современных методов исследования: теоретический анализ и обобщение литературных и Интернет источников, анализ документальных материалов, педагогические наблюдения, антропометрия, методы математической статистики. **Результаты:** проведенное исследование позволило определить гармоничность структуры команд по их составляющим компонентам и влияние компонентов на комплексную оценку за выполнение соревновательного упражнения. **Выводы:** в результате использования современных методов исследования удалось установить компоненты структуры контингента и определить элементы системы оценки для формирования команд в категории женские формейшны в акробатическом рок-н-ролле.

Ключевые слова: акробатический рок-н-ролл, команды формейшн, отбор спортсменок.

Abstract. Galya Artemyeva, Anastasiia Panshyna. Problems of selection of female athletes for the formation of formation teams in acrobatic rock 'n' roll. Purpose: the substantiation of the most significant components of the comprehensive assessment of the results of the competitive program, which will determine the effectiveness of the composition of athletes for the teams of formation in the acrobatic rock 'n' roll. **Material and methods:** research was conducted on the basis of clubs from the acrobatic rock 'n' roll of the All-Ukrainian public organization "Federation of Acrobatic rock 'n' roll of Ukraine" (FARRU). The study participated athletes of Female Command formation aged 13 to 28 years in an amount of 84 people. Qualification: 19 athletes (22.6%) have the first discharge, 46 athletes (54.8%) have a discharge of KMS, 19 athletes (22.6%) of the MS of Ukraine. To achieve the goal we used a complex of modern research methods: theoretical analysis and generalization of literary and Internet sources, analysis of documentary materials, pedagogical observation, anthropometry, methods of mathematical statistics. **Results:** the conducted study made it possible to determine the harmonism of the structure of teams by their components and the influence of components for a comprehensive assessment for the implementation of competitive exercises. **Conclusions:** as a result of the use of modern research methods managed to establish components of the contingent structure and determine the elements of the evaluation system for forming commands in the In category of Female formations in the Acrobatic rock 'n' roll.

Keywords: acrobatic rock 'n' roll, team of formations, selection of athletes.

References

1. Aghyppo, O., Dorofeeva, T., Druz, V. Puhach, Y., Nechytailo, M. (2015), «Norm, standards and tests in the structure of creation of monitoring of physical development, physical fitness and physical state», Slobozhanskyi herald of science and sport (English ed.online). Kharkiv: KSAPS. № 5 (49). pp 10-18. (in Russ.)
2. Artemieva, H. P., Mulik, V. V. (2007), «Influence of the feeling of a partner on the effectiveness of sports performances in acrobatic rock and roll», Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vikhovannya i sportu: naukova monografiya za redaktsiyeu prof. Ermakova S.S. Kharkiv: KHDADM (KHKHP). № 7. pp. 11-13. (in Russ.)
3. Artemieva, H. P. (2008), Kryterii vidboru ta prohnozuvannya sportyvnoho udoskonaliuvannya v akrobatychnomu rok-n-rol, [Selection and forecasting of sports improvement in the Acrobatic rock and role]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stup. kand. nauk z fiz. vykhovannya ta sportu: spets. 24.00.01. Kharkiv, 23 p.(in Ukr.)
4. Artemieva, H. P., Volkova, Ja. V., Guljaev, A. A. (2019), «Modern approach to certification of the contingent of sports dances at the stage of initial training based on the phylogenetic conditionality of the development of the somatotype», Naukovij chasopis Nacional'nogo universitetu im. Dragomanova: serija 15 Naukovo-pedagogichni problemi fizichnoi kul'turi (fizichna kul'tura i sport). Київ: Vipusk 9 (117) 19. pp. 21-26. (in Russ.)
5. Artemieva, H. P., Pugach, Ja. I., Druz, V. A. (2014), Problema adaptacii v strukture nauchnyh issledovanij sistemy olimpijskogo obrazovaniya [The problem of adaptation in the structure of scientific research of the Olympic education system]: monografiya, Kharkiv: KHGAFFK, 114 p. (in Russ.)
6. Balsevich, V. K. (1997), «Sportivnyy talant; genezis, vyiyavlenie, razvitie, realizatsiya». K.: Sovremennyiy olimpiyskiy sport, pp 238-239. (in Russ.)
7. Boloban, V. N. (2009), «Elements of theory and practice of sports orientation, selection and recruitment of groups in sports acrobatics», Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemy fizichnogo vikhovannya i sportu. №2. pp 170-178. (in Russ.)
8. Druz, V. A., Artemeva, G. P., Buren, N. V., Bokanova, A. F. (ta In) (2013), Teoreticheskie i prikladnye osnovy postroeniya monitoringa fizicheskogo razvitiya, fizicheskoy podgotovlennosti i fizicheskogo sostoyaniya razlichnykh grupp naseleniya [Theoretical and applied basics of constructing monitoring of physical development, physical fitness and physical condition of various groups of the population]: methodical manual. Harkov: HGAFK. 124 p. (in Russ.)
9. Kozina, Zh. L. (2015), Individualizatsiya pidgotovki sportmenov v igrovih vilah sporta [Individualization of training athletes in sports game species]: monograph. H.: Tochka. 396 p. (in Russ.)
10. Matveev, L. P. (2005), Obshhaya teoriya sporta i ee prikladnye aspekty: 4-e izd. [General Theory of Sports and Her Applied Aspects: 4th ed] SPB: Izdatel'stvo «Lan'», 384 p. (in Russ.)

11. Medvedeva, E. N., Terehina, R. N., Borisenko, S. I., Fedorova, O. S., Krjuchek, E. S., Suprun, A. A. (2015), *Teorija i metodika akrobaticeskogo rok-n-rolla: horeograficheskaja podgotovka: uchebnoe posobi* [Theory and technique of acrobatic rock and roll: choreographic preparation: tutorial]. M.: Sport, 96 p. (in Russ.)
12. Ofitsiyni sait FARRU; URL: <http://ufarr.com.ua/> (rezhim dostupu 19.04.2021)
13. Platonov, V. N. (2005), *Sistema podgotovki sportsmenov v olimpijskom sporte. Obshhaja teorija i ee prakticheskie prilozhenija: uchebnik trenera vysshej kvalifikacii* [The system of training athletes in the Olympic sport. General Theory and Her Practical Applications: Tutorial Trainer Higher Qualification]. M.: Sovetskij sport, 820 p. (in Russ.)
14. Sak, N. N., Artem'eva, H. P. (2005), «To the morphological possibilities of predictive assessment of an athlete's prospects», *Slobozhans'kij naukovno-sportivnij visnik*. № 8. pp. 141-147. (in Russ.)
15. *Teorija i metodika obuchenija bazovym vidam sporta. Gimnastika* (2013): uchebnik dlja studentov uchrezhd. vyssh. prof. Obazovanija [Theory and methods of teaching basic sports. Gymnastics: textbook for students. higher. prof.education]. pod redakciej E.S. Krjuchek, R.N. Terehinoj. M: Akademija, 288 p. (in Russ.)
16. Terehin, V. S., Medvedeva, E. N., Krjuchek, E. S., Vorob'ev, A. O., Baranov, M. Ju. (2015), *Teorija i metodika akrobaticeskogo rok-n-rolla. Aktual'nye voprosy podgotovki sportsmenov* [The theory and technique of acrobatic rock and roll. Actual issues of training athletes]: uchebnoe posobie. M.: Chelovek, 80 p. (in Russ.)
17. Shinkaruk, O. A. (2011), *Otbor sportsmenov i orientatsiya ih podgotovki v protsesse mnogoletnego sovershenstvovaniya (na materiale olimpijskih vidov sporta)* [Selection of athletes and the orientation of their preparation in the process of many years of improvement (on the material of the Olympic Sports)]: monografiya. K.: Olimpiyskaya literature, 360 p. (in Russ.)
18. Shinkaruk, O. A., Sivash, I. S. (2016), *Hudozhestvennaya gimnastika: otbor i orientatsiya podgotovki sportsmenok v gruppovykh uprazhneniyah* [Rhythmic gymnastics: selection and orientation of training athletes in group exercises]: monografiya. K.: Olimpiyskaya literature, 120 p. (in Russ.)
19. Halyna Artemieva, Tetiana Moshenska, Anastasya Panshyna, Yevhen Medvediev (2020), «The technique of improving the balance of the body of acrobatic rock and roll athletes on stage preliminary basic training», *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, (English ed.online). № 1(8), pp. 11-16. (in Eng.)
20. Halyna Artemieva, Tetiana Moshenska (2018), «The role and importance of choreography in gymnastic and dance sports», *Slobozhanskyi herald of science and sport* (English ed.online). №4 (66). pp. 27-30. (in Eng.)
21. Lutsenko, L., Artemyeva, H., Chichkunova, M. (2017), «Fundamental factors of long-term criteria and selection of children at the first stage of multi-year sports training in gymnastics and dance sports», *Slobozhanskyi herald of science and sport* (English ed.online). №5 (61). pp. 56-59. (in Eng.)
22. Podrigalo, L. V., Artemieva, H. P., Rovnaya, O. A., Panshyna, A. D., Ruban, L. A., Merkulova, T. V., Galashko, M. M., Chernukha, O. V. (2019), «Analysis of the physical development and somatotype of girls and females involved into dancing and gymnastic sports», *Physical education of students online versions*; №23(2), pp. 75-81. <http://doi.org/10.15561/20755279.2019.0204> (in Eng.)
23. World Rock'n'Roll Confederation (WRRRC). URL: <http://www.wrrc.org> (accessed: 10.04.2021)

Received: 21.05.2021.

Published: 23.06.2021.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Артем'єва Галина Павлівна: к.фіз.вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.

Артем'єва Галина Павлівна: к.физ.восп., доцент; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Galyna Artemyeva: PhD (Physical Education and Sport), Associate Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6965-4972>

E-mail: galina9767@gmail.com

Паньшина Анастасія Дмитрівна: аспірант; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.

Паньшина Анастасія Дмитрівна: аспирант; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Anastasiia Panshyna: graduate student; Kharkiv State Academy of Physical Culture; Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4095-1316>

E-mail: anasnasya_panshina@ukr.net